

BODEMWIJZER

november 2018

OMGEVINGSDIENST
ZUIDOOST-BRABANT

INHOUDSOPGAVE BODEMWIJZER

1. Inleiding
2. Bodemloket
3. Meldingen in het kader van de Wet bodembescherming
4. Spoedlocaties
5. Gebiedsgericht grondwaterbeheer
6. Kadastrale aantekening
7. Besluit Uniforme Saneringen (BUS)
8. Nieuw geval (zorgplicht)
9. Calamiteit (ongewoon voorval)
10. Nazorg drugsdumpingen
11. MTBE/ETBE bij tankstations
12. Artikel 28 meldingen
13. Artikel 41 meldingen
14. Asbest in de bodem
15. Provinciale milieuverordening (PMV)
16. Besluit bodemkwaliteit (Bbk)
17. Bodemfunctieklassenkaart, bodemkwaliteitskaart en nota bodembeheer
18. Bodemtoets bij bouwplannen
19. Bodemtoets bij bestemmingswijzigingen
20. Bodemtoets bij milieuvergunningen
21. Bodemadvies en -beleid
22. Provinciaal en gemeentelijk bodeminformatiesysteem
23. Toezicht
24. Ketentoezicht
25. Handhaving
26. Lozen buiten inrichtingen
27. Ontgrondingen
28. Voormalige stortplaatsen
29. Waterbodems
30. Detachering bodemmedewerkers

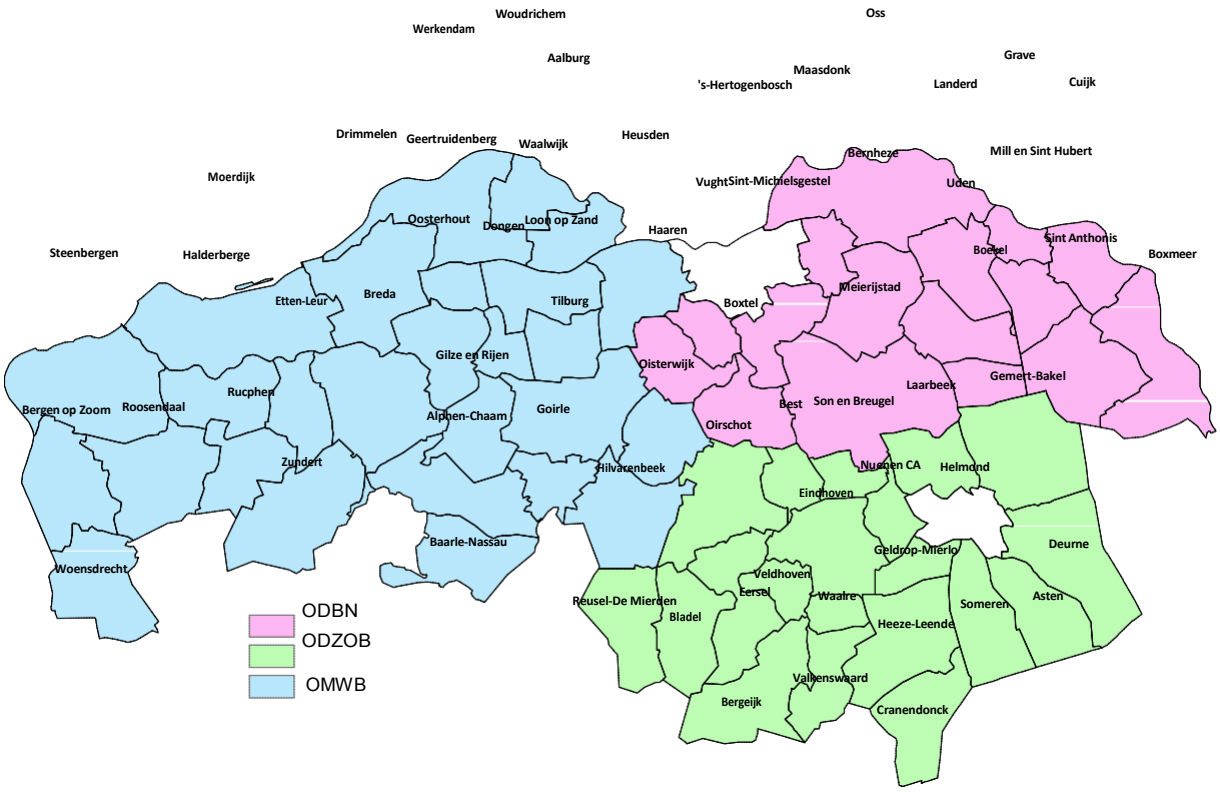

1. INLEIDING

1.1 WERKGEBIEDEN

De provincie Noord-Brabant is opgedeeld in verzorgingsgebieden voor drie regionale Omgevingsdiensten:

Regio	Gemeenten
Zuidoost-Brabant (ODZOB)	Asten, Best, Bergeijk, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre
Brabant-Noord (ODBN)	Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, Haaren, Landerd, Maasdonk, Meierijstad, Mill en Sint Hubert, Oss, Sint Anthonis, Sint Michielgestel, 's-Hertogenbosch, Uden en Vught
Midden- en West-Brabant (OMWB)	Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Werkendam, Woensdrecht, Woudrichem en Zundert

Vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van de Ontgrondingenwet en toezicht en handhaving op voormalige stortplaatsen worden door de ODZOB uitgevoerd in heel

de provincie Noord-Brabant. Vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb) worden door de ODZOB uitgevoerd in de regio Zuidoost-Brabant en in de regio Brabant-Noord.

1.2 TAKEN

De (wettelijke) basistaken bodem en de bodemtaken waarvoor de ODZOB is gemandateerd namens het bevoegd gezag (provincie of gemeente Eindhoven) zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 1: Bodemtaken ODZOB voor gemeenten in regio Zuidoost-Brabant [1)]

Taken	Helmond	Eindhoven	Overige gemeenten	Meer informatie
Bodemloket			MP	2. bodemloket
Nieuwe gevallen van bodemverontreiniging (incl. MTBE/ETBE)		ME	MP [2)]	8. nieuw geval, 11. MTBE/ETBE
Vergunningverlening / meldingen Wbb (incl. BUS)		ME	MP	3. meldingen Wbb, 7. BUS, 12. melding art. 28 lid 3
Toezicht en handhaving Wbb (incl. BUS)		ME	MP	24. ketentoezicht, 23. toezicht, 25. handhaving
Toezicht en handhaving Besluit bodemkwaliteit	B	B	B	24. ketentoezicht, 23. toezicht
Vergunningverlening / meldingen ontgrondingen	MP	MP	MP	27. ontgrondingen
Toezicht en handhaving ontgrondingen	MP	MP	MP	23. toezicht, 25. handhaving
Toezicht en handhaving voormalige stortplaatsen	MP	MP	MP	23. toezicht, 25. handhaving
Bodemtoets in kader van milieuvergunning [3)]	B	B	B	20. bodemadvies en -beleid

[1)] B : wettelijke basistaak ODZOB
MP : aan ODZOB gemandateerde taak namens provincie Noord-Brabant
ME : aan ODZOB gemandateerde taak namens gemeente Eindhoven
[2)] Nieuwe gevallen: alleen voor zover calamiteiten in bermen wegen
[3)] voor zover geen provinciale inrichtingen
(hiervoor is OMWB gemandateerd namens provincie Noord-Brabant)

Veel van de overige bodemtaken genoemd in deze bodemwijzer kunnen als verzoektaak ook door de ODZOB worden uitgevoerd voor een gemeente of de gemeente kan de ODZOB hiervoor mandateren.

De uitvoering van de afspraken uit het bodemconvenant met betrekking tot zogenaamde spoedlocaties (4. spoedlocaties) ligt bij de provincie Noord-Brabant, evenals het beleid ten aanzien van het hergebruik van voormalige stortplaatsen (28. voormalige stortplaatsen).

1.3 BEGRIPPEN

Een geval van ernstige bodemverontreiniging:
Er is sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging als voor tenminste één stof de gemiddelde concentratie in een bodemvolume van minimaal 25 m³ grond of 100 m³ grondwater de interventiewaarde overschrijdt of dreigt te overschrijden.

Meldingsplicht niet-ernstige gevallen van verontreiniging:
Bij werkzaamheden waarbij meer dan 50 m³ niet-ernstig verontreinigde grond wordt verzet of een hoeveelheid van meer dan 1.000 m³ grondwater wordt onttrokken geldt een meldingsplicht aan het bevoegd gezag. Op basis van artikel 28 lid 6 van de Wbb is het besluit “Overige niet-meldingplichtige gevallen van bodemsanering” opgesteld. In dit besluit staan de gevallen genoemd van niet-ernstige bodemverontreiniging, waarbij bij handelingen met verontreinigde grond geen melding aan het Wbb-bevoegd gezag hoeft te worden gedaan. Het betreft handelingen waarbij al in een ander kader (bijvoorbeeld bij aanvraag omgevingsvergunning bouwen of milieu of melding ontgronding) al is vastgesteld dat er geen sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging.

Waterbodems
De waterbodem omvat de bodem en oevers van oppervlaktewaterlichamen (definitie conform Waterwet). In principe valt alles wat binnen oppervlaktewaterlichamen ligt onder het begrip waterbodem, behalve de drogere oevergebieden. Deze behoren tot de landbodem en hierop is de Wbb van toepassing. Drogere oevergebieden zijn aangewezen in de Waterregeling.

Ontgronding
Een ontgronding is een tijdelijke of permanente verlaging van de bodem.

Kwalibo
Vanaf 1 juli 2007 moeten alle bodemrapporten die bij het bevoegd gezag worden ingediend voldoen aan de eisen van de Kwalibo-regelgeving. Dit betekent dat de ODZOB bij ontvangst van een melding en bij toezicht op een sanering vaststelt of het rapport en de uitvoerende partijen bij een bodemsanering voldoen aan de eisen van Kwalibo:
- veldwerkers moeten gecertificeerd zijn volgens de BRL 1000 en 2000;
- milieukundig begeleiders moeten gecertificeerd zijn volgens de BRL 6000;
- laboratoria moeten gecertificeerd zijn volgens de AS 3000;
- aannemers moeten gecertificeerd volgens BRL 7000;
- het onderzoeksbureau moet onafhankelijk zijn van volgens de richtlijn 5000 (hier is nog geen BRL voor).

Certificaten kunnen door het ministerie worden geweigerd, ingetrokken of geschorst als de erkende persoon of instelling een wettelijk voorschrift heeft overtreden.

BSB (Bodemsanering in gebruik zijnde bedrijfsterreinen)
De BSB begeleidt en ondersteunt bedrijven die kampen met bodemverontreiniging op een onafhankelijke en onpartijdige manier. De BSB is hiervoor in 1992 opgericht door de werkgeversorganisaties en de overheid.

De laatste jaren is de samenwerking met de provincie Noord-Brabant geïntensiveerd door het project 'Bodem en Bedrijf'. In dit succesvolle project werken bedrijven, provincie en BSB samen aan oplossingen voor de aanpak van verontreinigde bedrijfsterreinen. Het uitgangspunt hierbij is dat milieuverontreiniging wordt aangepakt met behoud van de kracht van de Brabantse economie.

De uit deze samenwerking voortkomende onderzoeken en meldingen in het kader van de Wbb (zie 3) worden door de ODZOB beoordeeld.

Bedrijvenregeling
Onder bepaalde voorwaarden is het voor eigenaren of erfpachters van bedrijfsterreinen mogelijk een bijdrage te ontvangen voor het saneren van hun verontreinigde bodem. Deze bijdrage kan oplopen tot 70% van de saneringskosten. Tot 1 januari 2008 konden locaties aangemeld worden om in aanmerking te kunnen komen voor een bijdrage,

Eigenaren of erfpachters van de locaties die vóór 1 januari 2008 aangemeld zijn, kunnen een aanvraag voor subsidie indienen. Dit dient wel te gebeuren vóór de uitvoering van de sanering.

1.4 BEVOEGDHEDEN

Type verontreiniging	Ontstaans-jaar [1)]	Bevoegd gezag [2)]	Juridische grondslag
Ernstig geval	Voor 1987	Provincie of aangewezen gemeente	Wbb art. 28, 29, 37, 39 en 41
Niet ernstig geval	Voor 1987	Gemeente (bij grondverzet / grondwater-onttrekking)	
Verontreiniging binnen een inrichting	Na 1987	Wm-vergunningverlener (provincie of gemeente)	Wbb art. 27, Wm H18 en art. 1.1.a
Verontreiniging buiten een inrichting	Na 1987	Gemeente (of in overleg provincie, ministerie of waterschap)	Wbb art. 13, 27 en 95
Ongewoon voorval binnen een inrichting	Na 1987	Wm-vergunningverlener (provincie of gemeente)	Wbb art. 13, Wm H18, art. 17.2
Ongewoon voorval buiten een inrichting	Na 1987	Gemeente (of in overleg provincie, ministerie of waterschap)	Wbb art. 30, Bestuursdwang: art. 122 Provinciewet en art. 125 Gemeentewet
Verontreiniging met MTBE of ETBE bij een tankstation	Na 1987	Provincie of aangewezen gemeente	Circulaire MTBE/ETBE
Ontgronding	-	Provincie	Ontgrondingenwet en -verordening

1) : Voor asbest geldt de datum van 1 juli 1993 als datum waarvoor gesproken wordt van een oud geval van bodemverontreiniging; voor alle overige stoffen geldt de datum van 1 januari 1987.

2) : De aangewezen gemeenten binnen de provincie Noord-Brabant zijn Breda, Eindhoven, Helmond, Tilburg en 's-Hertogenbosch. De gemeente Eindhoven laat deze taken grotendeels uitvoeren door de ODZOB. De provincie Noord-Brabant heeft de ODZOB gemandateerd voor deze taken.

1.5 PRODEDURETERMIJNEN

Procedure	Ontwerpbeschikking	Beschikking [1)]	Publicaties
Nader onderzoek [2)]	-	15 weken	beschikking
Nader onderzoek uitgebreide procedure [2,3)]	8 weken	15 weken	(ontwerp)beschikking
Saneringsplan [2)]	-	15 weken	beschikking
Saneringsplan uitgebreide procedure [2,3)]	8 weken	15 weken	(ontwerp)beschikking
Saneringsplan verkorte procedure [4)]	-	8 weken	beschikking
Melding art. 28 lid 3 Wbb	-	beoordeling binnen 5 weken	melding
BUS-melding	-	beoordeling binnen 5 weken	melding
BUS-melding tijdelijke uitplaatsing 5 werkdagen	-	beoordeling binnen 5 werkdagen	-
Evaluatieverslag BUS-sanering [2)]	-	8 weken	beschikking
Saneringsverslag [2)]	-	8 weken	beschikking
Nazorgplan [2)]	-	26 weken	beschikking
Melding toepassen grond Bbk	-	beoordeling binnen 5 werkdagen	-
Vergunning ontgronding uitgebreide procedure	14 weken	26 weken	(ontwerp)beschikking
Vergunning ontgronding reguliere procedure [5)]	-	8 weken	beschikking
Melding ontgronding	-	8 weken	melding

[1)] : Exclusief termijn voor bezwaar/beroep van 6 weken (alleen bij beschikking).
[2)] : Voor complexe aanvragen bestaat de mogelijkheid de standaardproceduretermijn te verlengen tot 2 maal de vermelde termijn. Voor het kunnen toepassen van een verlengde proceduretermijn zijn criteria opgesteld.
[3)] : Bij de uitgebreide procedure wordt voorafgaand aan de definitieve beschikking eerst een ontwerpbeschikking opgesteld. De ODZOB kan hiervoor kiezen met name in die gevallen waar bezwaren van belanghebbenden zijn te verwachten.
[4)] : Door de aanvrager kan voor een beschikking op een saneringsplan een verkorte procedure worden aangevraagd indien er sprake is van een beperkt aantal belanghebbenden, die ook vooraf zijn geïnformeerd door aanvrager.
[5)] : Betreft over het algemeen wijzigingen op reeds bestaande vergunning.

1.6 CONTACT

Verzoeken om bodeminformatie of overige vragen met betrekking tot bodemverontreiniging kunnen worden gestuurd naar bodemloket@odzob.nl.

Vragen met betrekking tot ontgrondingen kunnen worden gestuurd naar ontgrondingen@odzob.nl.

Voor vragen met betrekking tot voormalige stortplaatsen dient contact te worden opgenomen met de provincie Noord-Brabant:
- de heer A. Bruurs, tel.: 073-680 8297, abruurs@brabant.nl
- de heer J. Voesenek, tel.: 073-681 2232, jvoesenek@brabant.nl

Voor het verstrekken van opdrachten voor verzoektaken dient gebruik te worden gemaakt van een opdrachtformulier (zie: http://www.odzob.nl/ogp).

2. BODEMLOKET

Op www.bodemloket.nl staan alle verdachte en verontreinigde locaties waar de provincie gegevens over heeft. Ook is aangegeven welke rapporten en besluiten er in het provinciaal archief zitten. Door een synchronisatie van de bodemsystemen staan er ook veel locaties op waar gemeenten gegevens over hebben. Omdat de synchronisatie niet overal in Brabant goed gelukt is, zijn niet alle gegevens op www.bodemloket.nl altijd actueel.

Heeft u nog vragen over een specifieke locatie, dan kunt u contact opnemen met de op site genoemde gegevensbeheerder (provincie of gemeente).

Via bodemloket@odzob.nl kunnen geïnteresseerden als bijvoorbeeld kopers, notarissen, makelaars, projectontwikkelaars, kabelleggers, gemeenten, milieuonderzoek- en adviesbureaus de stukken uit de provinciale archieven opvragen bij de ODZOB. Voor stukken uit de gemeentelijke archieven dient navraag bij de afzonderlijke gemeenten te worden gedaan.

Op bodemloket@odzob.nl kunnen ook inhoudelijke bodemvragen worden gesteld en adviesverzoeken worden ingediend. Daarnaast moet dit mailadres worden gebruikt voor het digitaal indienen van alle meldingen in het kader van de Wet bodembescherming.

3. MELDINGEN IN HET KADER VAN DE WET BODEMBESCHERMING (WBB)

De ODZOB heeft het mandaat om meldingen te beoordelen en te beschikken die zijn ingediend door of namens veroorzakers, eigenaren en/of overheden. Het gaat om de volgende meldingen in het kader van de Wbb:

- (nadere) bodemonderzoeken: in een beschikking leggen wij de ernst en spoed van verontreinigingen vast;
- saneringsplannen: wij beoordelen of deze plannen voldoen aan de geldende wetten en regels. Onze eventuele instemming leggen wij vast in een beschikking;
- saneringsverslagen: wij beoordelen of saneringen zijn uitgevoerd zoals beschreven in het saneringsplan en of de doelstellingen zijn gehaald. Onze eventuele instemming leggen wij vast in een beschikking;
- nazorgplannen: wij beoordelen of de beschreven nazorg voldoende is om vast te stellen of restverontreinigingen stabiel zijn. Onze eventuele instemming leggen wij vast in een beschikking.

Daarnaast beoordeelt de ODZOB de volgende stukken in het kader van de Wbb:

- monitoringen uitgevoerd tijdens de sanering: beoordeling per mail of brief;
- monitoringen uitgevoerd tijdens de nazorg om te bepalen wat de voortgang van de sanering is of om vast te stellen of een eindsituatie stabiel is: beoordeling per mail of brief;
- tussentijdse saneringsverslagen, bijvoorbeeld van de grondsanering, de aanleg van een in situ-systeem of een grondwatersanering. Onze beoordeling leggen wij vast in een mail of brief. Indien gewenst kunnen wij ook in een beschikking instemmen met tussentijdse saneringsverslagen.

De ODZOB kan gemeenten ook assisteren bij het opstellen en indienen van meldingen.

Formulieren voor het indienen van nadere onderzoeken, saneringsplannen, saneringsverslagen, nazorgplannen en meldingsformulieren ten behoeve van uitvoering van saneringen zijn te downloaden via onze website http://www.odzob.nl/bodem.

4. SPOEDLOCATIES

Op spoedlocaties zijn door bodemverontreinigingen humane, ecologische en/of verspreidingsrisico's aanwezig. De provincie is er verantwoordelijk voor dat voor alle spoedlocaties zo snel mogelijk beschikkingen worden genomen, vooral als er humane risico's zijn.

De provincie overlegt hierover met veroorzakers van bodemverontreinigingen en/of eigenaren van verontreinigde locaties. Zonodig schrijft de provincie hen aan of geeft onderzoeks- of saneringsbevelen. Als geen verontreiniger of schuldig eigenaar meer aan te spreken is laat de provincie zelf bodemonderzoek en sanering uitvoeren.

De taak van de ODZOB hierbij beperkt zich tot nemen van beschikkingen over de spoedlocaties waarvoor meldingen worden ingediend, het bewaken en handhaven van termijnen uit beschikkingen (zie ook 3).

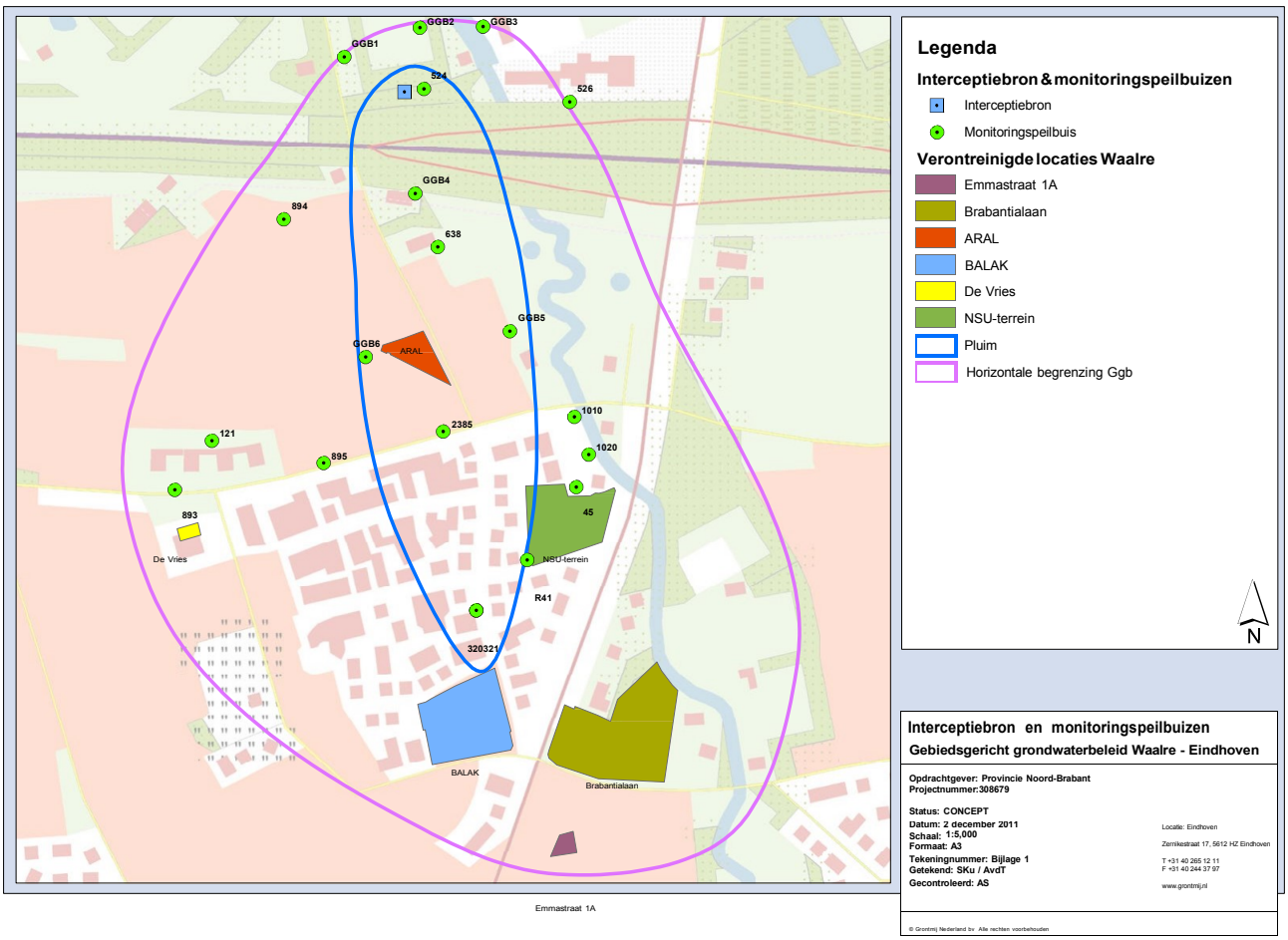

5. GEBIEDSGERICHT GRONDWATERBEHEER

Als verschillende grondwaterverontreinigingen in elkaar overlopen of dreigen over te lopen biedt het gebiedsgericht grondwaterbeheer (GGB) een oplossing. Bij GGB wordt de grondwaterverontreiniging niet meer per bron in beeld gebracht of gesaneerd, maar worden de verontreinigingen gezamenlijk aangepakt. Belangrijk hierbij is hoe de verschillende vlekken in de toekomst kunnen bewegen en wat de eventuele risico's daarvan zijn.

Bij GGB kunnen ook aspecten als verdroging, vernatting, onttrekking van verontreinigd grondwater en bodemenergie worden meegenomen in de gezamenlijke aanpak.

De ODZOB beoordeelt de saneringsplannen voor een gezamenlijke aanpak (gebiedsplannen) in het kader van de Wet bodembescherming, maar kan ook adviseren om te komen tot een gebiedsgerichte aanpak.

Emmastraat 1A

6. KADASTRALE AANTEKENING

De kadastrale aantekening heeft een signaalfunctie en verwijst naar een geldende beschikking die bij het Kadaster of bij het bevoegde gezag kan worden opgevraagd.

Als in een beschikking is bepaald dat er een sterke grondverontreiniging aanwezig is laat de ODZOB de betrokken percelen registreren. Sterke grondwaterverontreinigingen worden niet geregistreerd.

Op basis van een beschikking op een saneringsverslag laat de ODZOB de kadastrale aantekening verwijderen. Als na sanering sterke restverontreinigingen in de grond zijn achtergebleven, dan worden deze (opnieuw) kadastraal aangetekend.

7. BESLUIT UNIFORME SANERINGEN (BUS)

Het BUS is een landelijke regeling die een eenvoudige meldingsprocedure bevat voor eenvoudige, gelijksoortige saneringen die in korte tijd kunnen worden afgerond.

Voor alle BUS-categorieën (immobiel, mobiel, projectgebied De Kempen en tijdelijk uitplaatsen) gelden één of meerdere standaard saneringsaanpakken met één of meerdere vaste doelstellingen en bijbehorende terugsaneerwaarden. De terugsaneerwaarden en de kwaliteit van de aanvulgrond moeten voldoen aan de door de gemeente vastgestelde bodemfunctieklassenkaart.

De ODZOB toetst of een BUS-melding voldoet aan alle vereisten. Als dit zo is, dan kan de saneerder vijf weken nadat de ODZOB de melding heeft ontvangen starten met de sanering. Binnen acht weken na de afronding van de sanering moet de saneerder een evaluatieverslag indienen bij de ODZOB.

Formulieren voor het indienen van BUS-meldingen en BUS-evaluaties zijn te downloaden via de website van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Zie de link op www.odzob.nl/bodem.

8. NIEUW GEVAL (zorgplicht)

In de Wbb staat dat iedereen die bodembedreigende handelingen verricht, alle “redelijke” maatregelen moet nemen om te voorkomen dat de bodem verontreinigd raakt. Als de bodem toch verontreinigd raakt, moet worden zo snel mogelijk gesaneerd, waarbij de bodemverontreiniging zoveel (als redelijkerwijs) mogelijk wordt verwijderd. Dit geldt voor alle zogenaamde nieuwe gevallen die zijn ontstaan na 1 januari 1987 (voor asbest na 1 juli 1993).

Afhankelijk van de situatie is het ministerie, de provincie of de gemeente bevoegd gezag bij nieuwe gevallen. Het heeft hierbij de voorkeur dat het dichtstbijzijnde bevoegd gezag het voortouw neemt.

De volgende drie categorieën zijn bijzondere nieuwe gevallen:
9. Calamiteit (ongewoon voorval)
10. Nazorg drugsdumpingen
11. MTBE/ETBE bij tankstations

9. CALAMITEIT (ongewoon voorval)

Calamiteiten dienen door de veroorzaker of de eigenaar van het betrokken perceel of inrichting gemeld te worden aan het bevoegd gezag. De Wet bodembescherming geeft de provincie of aangewezen gemeenten de mogelijkheid om snel op te treden bij calamiteiten waarbij de bodem verontreinigd wordt of dreigt te worden. Snel optreden kan de omvang van een eventuele sanering beperken. De veroorzakers van dergelijke calamiteiten en de eigenaren en gebruikers van de grond moeten meewerken aan bodemonderzoek en bodemsanering of dit zelf (laten) uitvoeren.

De bron van de verontreiniging moet zo snel en volledig mogelijk onschadelijk worden gemaakt.

10. NAZORG DRUGSDUMPINGEN

Het dumpen van synthetische drugsafval is een illegale activiteit waarmee alle gemeenten in de regio worden geconfronteerd. Door deze dumpingen kan de bodem verontreinigd raken. De consignatiedienst van de ODZOB is bij dergelijke dumpingen aanwezig om advies en aanwijzingen te geven als directe maatregelen noodzakelijk zijn om de omvang van de bodemverontreiniging en de sanering te beperken.

Daarnaast kan de ODZOB op verzoek behulpzaam zijn bij de volgende taken:
- het uit laten voeren van bodemonderzoek;
- het uit laten voeren van de sanering;
- het toezicht houden tijdens de sanering;
- het beoordelen van het saneringsverslag.

11. MTBE/ETBE BIJ TANKSTATIONS

Methyl-tert-butyl-ether (MTBE) en ethyl-tert-butyl-ether (ETBE) zijn stoffen die sinds 1987 lood als antiklopmiddel vervangen in benzine. Als MTBE of ETBE wordt aangetroffen in de bodem zijn het dus nieuwe gevallen van bodemverontreiniging, want ze zijn ontstaan na 1987. De provincie en de aangewezen gemeenten zijn het bevoegd gezag bij nieuwe gevallen met MTBE/ETBE.

Tankstations moeten grondwater jaarlijks monitoren op onder andere MTBE en ETBE. In ieder geval het laatste monitoringsrapport moet op het tankstation beschikbaar zijn voor toezichthouders. Als de herstelrichtwaarden (binnen grondwaterbeschermingsgebied 1 µg/l, daarbuiten 15 µg/l) worden overschreden, moet het rapport ook aan het bevoegd gezag worden gestuurd of gemaild.

Bij controles van tankstations controleren de toezichthouders de monitoringsrapporten MTBE/ETBE. De ODZOB beoordeelt alle rapporten die worden ingediend in verband met overschrijding van de herstelrichtwaarden en bepaalt welke vervolgmaatregelen moeten worden getroffen.

12 ARTIKEL 28 WBB MELDINGEN

Deze meldingen gaan over grondwateronttrekkingen, waarbij:
- een verontreiniging wordt verminderd of verplaatst uitsluitend door het onttrekken van grondwater;
- én geen sprake is van een saneringsdoelstelling.

Voorbeelden zijn grondwaterstandsverlagingen voor bouwwerkzaamheden, de aanleg van een parkeergarage of een rioolreconstructie.

Als het Waterschap voor dergelijke onttrekkingen een vergunning in het kader van de Waterwet heeft verleend, hoeft de onttrekker geen saneringsplan in te dienen. De Waterwetvergunning dient dan wel door de onttrekker aan de ODZOB te worden gestuurd of gemaild.

Voor onttrekkingen waarvoor geen vergunning is verleend in het kader van de Waterwet, bijvoorbeeld omdat de onttrekkingen niet vergunningplichtig zijn, moet de onttrekker wel een saneringsplan indienen.

Het formulier voor het indienen van meldingen art. 28 lid 3 Wbb is te downloaden via www.odzob.nl/bodem.

13 ARTIKEL 41 WBB MELDINGEN

In dit artikel staat dat de gemeenten aan de ODZOB (gemandateerd door de provincie) informatie moeten geven over mogelijke gevallen van ernstige bodemverontreiniging op hun grondgebied. De ODZOB schrijft dan de veroorzakers en/of de eigenaren aan over deze verontreinigingen, de gevolgen, de verantwoordelijkheid en de eventuele noodzaak om bodemonderzoek te laten uitvoeren.

14. ASBEST IN DE BODEM

Asbest wordt in de bodem meestal aangetroffen in:
- asbestnesten, dit zijn gaten in de bodem die gedicht zijn met asbest;
- bodemlagen die meer dan 10% puin bevatten.

Asbest kan echter ook in bodemlagen met minder dan 10% puin voorkomen of op het maaiveld liggen.

In een historisch onderzoek wordt bepaald of een locatie asbestverdacht is. Als een locatie asbestverdacht is, moet deze worden onderzocht conform de NEN5707 (asbest in grond) of de NEN5897 (asbest in puin). Onderdeel van z'n onderzoek is een veldinspectie om te bepalen of asbest op het maaiveld ligt.

Een historische asbestverontreiniging kan worden gesaneerd op basis van een door de ODZOB goedgekeurd saneringsplan (zie 3) of BUS-melding (zie 7). Als een asbestverontreiniging na 1 juli 1993 is ontstaan, betreft het een nieuw geval dat zo snel en volledig mogelijk moet worden verwijderd (zie 8).

15. PROVINCIALE MILIEU VERORDENING (PMV)

De Wet bodembescherming geeft de mogelijkheid om in een verordening van Provinciale Staten extra regels te stellen. De provincie Noord-Brabant heeft via de PMV ten aanzien van bodemverontreiniging onder andere regels gesteld aan:

- de indiening van een saneringsplan;
- de indiening van een omgevingsplan;
- de melding van een wijziging op een saneringsplan;
- de indiening van een saneringsverslag;
- de indiening van een nazorgplan.

16. BESLUIT BODEMKWALITEIT (BBK)

Het Besluit bodemkwaliteit stelt eisen aan de toepassing van steenachtige bouwstoffen, baggerspecie en grond om te voorkomen dat nieuwe bodemverontreiniging ontstaat.

Als grond of baggerspecie wordt toegepast, moet dit ten minste vijf werkdagen van te voren via het Meldpunt bodemkwaliteit (zie de link op www.odzob.nl/bodem) worden gemeld bij de gemeente (bevoegd gezag Bbk). De ODZOB toetst de toepassing aan de eisen van het Bbk. De kwaliteit van de grond of baggerspecie moet zowel voldoen aan de functieklasse van de ontvangende bodem (conform de door de gemeente vastgestelde bodemfunctieklassenkaart), als aan de kwaliteitsklasse van de ontvangende bodem (conform de door de gemeente vastgestelde bodemkwaliteitskaart), zie 17.

Er gelden bijzondere toetsingskaders voor:
- grootschalige bodemtoepassingen;
- het verspreiden van baggerspecie over aangrenzende percelen;
- toepassingen in oppervlaktewater;
- toepassingen in bijzondere gebieden die extra bescherming nodig hebben (opgenomen in de Provinciale Milieu Verordening).

17. BODEMFUNCTIEKLASSENKAART, BODEMKWALITEITSKAART EN NOTA BODEMBEHEER

Bodemfunctieklassenkaart
In een bodemfunctieklassenkaart is een gemeente ingedeeld in de bodemfunctieklassen:
- wonen;
- industrie;
- overige gebieden (landbouw/natuur).

De bodemfunctieklasse wordt vastgesteld op basis van het huidig of toekomstig gebruik van een gebied en geeft aan waaraan de bodemkwaliteit zou moeten voldoen. De bodemfunctieklasse bepaalt daarmee de kwaliteitseisen voor grond die binnen een gebied wordt toegepast en bepaalt mede de terugsaneerwaarden bij bodemsaneringen.

Bodemkwaliteitskaart
In een bodemkwaliteitskaart is een gemeente, op basis van bij de gemeente bekende onderzoeksgegevens, ingedeeld in zones met een gelijke bodemkwaliteit. Bodemonderzoeken op verdachte en verontreinigde locaties worden hierbij niet meegenomen. Voor elke zone is zo de te verwachten kwaliteitsklasse (wonen, industrie en achtergrondwaarde) vastgesteld.
Een bodemkwaliteitskaart dient elke vijf jaar te worden geactualiseerd.

Nota bodembeheer
In de nota bodembeheer staan de voorwaarden voor grondverzet binnen een gemeente beschreven. Als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan hoeft voor grondverzet geen bodemonderzoek te worden gedaan.

Voor het mogen toepassen van grond moet de kwaliteit voldoen aan:
- de functieklasse van de ontvangende bodem (dit is de bodem waar de toepassing plaatsvindt);
- de kwaliteitsklasse van de ontvangende bodem.

Hierbij geldt de strengste kwaliteitseis.

De gemiddelde gehalten voor één of enkele stoffen kunnen verhoogd zijn tot bijvoorbeeld boven de toetswaarden voor industrie. Voor bijvoorbeeld arseen kunnen dat soort verhoogde gehalten een natuurlijke oorsprong hebben. Om binnen zo'n zone toch grondverzet mogelijk te maken kan door de gemeente gebiedsspecifiek beleid worden opgesteld.

De ODZOB kan op verzoek van de gemeenten de gemeentelijke bodemfunctieklassenkaart, bodemkwaliteitskaart of nota bodembeheer opstellen, actualiseren of hierbij adviseren.

18. BODEMTOETS BIJ BOUWPLANNEN

De gemeente mag alleen een omgevingsvergunning bouwen verlenen als uit toetsing blijkt dat de kwaliteit van de bodem geschikt is voor het beoogde gebruik.
Deze bodemtoets kan op verzoek van de gemeente door de ODZOB worden uitgevoerd.

Als de bodemkwaliteit niet voldoet, treedt de omgevingsvergunning pas in werking als:
- door de ODZOB met een (deel)saneringsplan is ingestemd, of
- door de ODZOB is vastgesteld dat er geen sprake is van een geval van ernstige verontreiniging, of
- bij de ODZOB een BUS-melding is gedaan en de hiervoor geldende termijn van vijf weken is verstreken.

De gemeente kan nadere eisen in de vergunning opnemen, bijvoorbeeld over de aanpak van niet-ernstige gevallen van bodemverontreiniging (minder dan 25 m^3 sterk verontreinigde grond) waarvoor de gemeente bevoegd gezag is of over nog uit te voeren aanvullend onderzoek.

19. BODEMTOETS BIJ BESTEMMINGSWIJZIGINGEN

Artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) bepaalt dat in het bestemmingsplan rekening moet worden gehouden met de bodemkwaliteit. De reden hiervoor is dat bodemverontreiniging van belang kan zijn voor de keuze van bestemmingen en/of voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

De bodemtoets moet worden uitgevoerd bij het wijzigen of opstellen van een bestemmingsplan. Als bodemverontreiniging aanwezig is, kan de bodem ongeschikt zijn voor de geplande functie. Dit kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van een sanering.
Deze bodemtoets kan op verzoek van de gemeente door de ODZOB worden uitgevoerd.

Als een locatie op basis van historisch onderzoek onverdacht is kan soms worden uitgegaan van de kwaliteit conform de bodemkwaliteitskaart. Op verdachte locaties dient altijd een bodemonderzoek te worden uitgevoerd.

NB: in het kader van de omgevingsvergunning bouwen kan op een onverdachte locatie wel een bodemonderzoek zijn vereist.

20. BODEMTOETS BIJ MILIEUVERGUNNINGEN

Bij de aanvraag voor of actualisatie van een omgevingsvergunning milieu of een melding in het kader van het Activiteitenbesluit moet een bodemrisicoanalyse worden uitgevoerd om de aard en mate van bodembedreigende activiteiten te bepalen.

Als sprake is van bodembedreigende activiteiten moet de aanvrager een nulsituatiebodemonderzoek uit laten voeren om de verontreinigingsgraad op de plaats van die bodembedreigende activiteiten vast te stellen.

Bij het beëindigen van de bedrijfsactiviteiten kan om een eindsituatiebodemonderzoek worden gevraagd. Als uit vergelijking tussen de nul- en eindsituatie blijkt dat de bodem verontreinigd is geraakt, moet de bodemkwaliteit door de veroorzaker worden hersteld.

Het beoordelen van een nulsituatie- of eindsituatiebodemonderzoek kan op verzoek van de gemeente door de ODZOB worden uitgevoerd.

21. BODEMADVIES EN -BELEID

Bodemadvies
Een gemeente laat vaak bodemonderzoek uitvoeren op door haar aan te kopen of uit te geven terreinen. Reden hiervoor is bijvoorbeeld het voorkomen van financiële tegenvallers doordat de gemeente later aansprakelijk wordt gesteld voor bodemverontreiniging.

Gezien haar specifieke kennis kan de ODZOB onder andere:
- bodemonderzoek laten uitvoeren door een hiervoor gecertificeerd onderzoeksbureau;
- de gemeente adviseren over verdachte deellocaties of eerder aangetroffen verontreinigingen;
- uitgevoerde bodemonderzoeken beoordelen;
- ramingen van saneringskosten controleren;
- adviseren in juridische aanspakelijkheidsvraagstukken.

Bodembeleid
Op verzoek van de gemeente kan specifiek bodembeleid worden opgesteld voor grondverzet (nota bodembeheer, zie ook 20). Dit grondverzetbeleid kan ook worden uitgebreid tot een breder gemeentelijk beleid voor een duurzaam beheer van de bodem, bijvoorbeeld:
- preventiebeleid: hoe wordt voorkomen dat bodemverontreiniging ontstaat;
- kaders voor bodemsaneringen waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, denk aan nieuwe of niet-ernstige gevallen;
- mogelijkheden tot kleinere onderzoeksinspanningen bij bouwen, planontwikkelingen en grondtransacties, wat kan leiden tot lagere kosten.

22. PROVINCIAAL EN GEMEENTELIJK BODEMINFORMATIESYSTEEM

Sinds 2016 maakt de provincie Noord-Brabant gebruik van het bodeminformatiesysteem Nazca. Met dit systeem wordt online bodeminformatie geregistreerd en uitgewisseld.

De ODZOB verwerkt de verkregen bodeminformatie van onderzoeken, saneringsplannen, saneringen en saneringsverslagen in Nazca. Op een digitale kaart worden de verontreinigings- en saneringscontouren weergegeven.

Elke gemeente beschikt ook over een groot aantal bodemrapporten. Deze rapporten zijn bijvoorbeeld opgesteld voor grondtransacties, milieuvergunningen, civieltechnische werkzaamheden of bouwprojecten. Indien gewenst kan de ODZOB de invoer van de bodeminformatie voor gemeenten verzorgen.

23. TOEZICHT

In opdracht van de provincie houdt de ODZOB wat betreft het onderwerp bodem onder andere toezicht op:
- Bodemsanering van historische gevallen, ontstaan voor 1987;
- Bodemsanering van nieuwe (zorgplicht) gevallen, ontstaan vanaf 1987;
- Bodemsanering van nieuwe gevallen met MTBE en ETBE;
- Voormalige stortplaatsen;
- Ontgrondingen.

Eventueel kan de ODZOB in opdracht van gemeenten ook toezicht houden bij onder andere:
- Tanksaneringen;
- Nieuwe (zorgplicht) gevallen waarvoor de gemeente bevoegd is;
- Besluit bodemkwaliteit;
- Niet ernstige gevallen van bodemverontreiniging.

De ODZOB voert het toezicht zoveel mogelijk risicogericht uit en maakt daarbij gebruik van de nieuwe handhavingsinstrumenten als “Informatie gestuurde handhaving” (IGH) en “Ketentoezicht” (zie 28). Ook zet de ODZOB bij dit toezicht “vrijeveldcontroles” in om met name illegale ontgrondingen op te kunnen sporen.

24. KETENTOEZICHT

Toezicht is van oudsher hoofdzakelijk gericht op bodemsaneringen die bij het bevoegd gezag gemeld zijn. Uit onderzoek blijkt echter dat sterk verontreinigde grond soms wordt afgevoerd of verdwijnt zonder dat daarvoor een plan van aanpak, BUS-melding of saneringsplan bij het bevoegd gezag is ingediend. Het opsporen van deze illegale grondstromen vraagt om een andere vorm van toezicht.

De ODZOB is daarom in september 2016 gestart met ketentoezicht op verontreinigde grondstromen. Grondstromen worden gevolgd op basis van gemelde saneringen, maar er wordt ook bij verwerkers gecontroleerd of sterk verontreinigde grond wordt aangeboden van niet geregistreerde saneringen. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de kennis, expertise en ondersteuning van het Landelijke meldpunt afvalstoffen (LMA).

Tevens bestaat het risico dat verontreinigde grond terecht komt bij bedrijven die geen erkende verwerkers zijn. Deze bedrijven vallen vaak onder gemeentelijke bevoegd gezag, hebben geen verwerkersaccount bij het LMA en passen mogelijk verontreinigde grond toe in strijd met de regels van het Besluit bodemkwaliteit. Ook deze grondstromen zullen in de toekomst in het kader van ketentoezicht vaker worden gecontroleerd.

25. HANDHAVING

De ODZOB houdt zich naast toezicht ook bezig met handhaving van onder andere de volgende bodem gerelateerde wetten:

- de Wet bodembescherming;
- Besluit bodemkwaliteit;
- de Ontgrondingenwet (inclusief Ontgrondingsverordening);
- de Provinciale Milieu Verordening met betrekking tot voormalige stortplaatsen;
- de zorgplicht (artikel 17.1) vanuit de Wet milieubeheer.

Bij ernstige overtredingen treft de ODZOB, overeenkomstig de landelijke handhavingsstrategie, bestuursrechtelijke en strafrechtelijke maatregelen.

Eén van de strafrechtelijke maatregelen die de ODZOB kan treffen is een bestuurlijke strafbeschikking (BSB-Milieu). Dit is een strafrechtelijk “lik-op-stuk-instrument” om de handhaving sneller en efficiënter te maken.

26. LOZEN BUITEN INRICHTINGEN

Bevoegd gezag voor lozingen buiten inrichtingen is:

- lozingen op oppervlaktewater: Waterschap;
- lozingen op of in de bodem: provincie en aangewezen gemeenten;
- lozingen op schoonwaterriool: gemeente;
- lozingen op of vuilwaterriool: gemeente.

Dit is ook de voorkeursvolgorde van lozing. Alleen als lozing op of in de bodem of oppervlaktewater redelijkerwijs niet mogelijk is, dan moet dit gebeuren op een schoonwaterriool. Lozing op een vuilwaterriool is verboden, tenzij er alleen een vuilwaterriool beschikbaar is. In dat geval kan er met behulp van maatwerkvoorschriften ontheffing van het verbod worden verleend.

Het Besluit lozen buiten inrichtingen bevat een lijst met verontreinigende stoffen met de maximale emissiewaarden waaraan moet worden voldaan.

Als een lozing plaatsvindt bij een bodemsanering is een goedgekeurd saneringsplan noodzakelijk. Dit geldt ook voor lozingen uit ontwateringen in of nabij grondwaterverontreinigingen, die niet als doel hebben het verbeteren van de bodemkwaliteit.

27. ONTGRONDINGEN

De regels voor ontgrondingen staan in de Ontgrondingenwet en in de door de Provincie Noord-Brabant opgestelde Verordening Ontgrondingen 2008. Deze wet en verordening onderscheiden drie sporen:

Vrijstelling
Er is geen vergunning of melding nodig als minder dan 2.000 m^2 en niet dieper dan 3 meter wordt ontgrond.

Melding
Een melding moet worden uitgevoerd voor ontgrondingen groter dan 2000 m^2, maar minder dan 15.000 m^3 en niet dieper dan 3 meter.

Vergunningplicht
Een vergunning is noodzakelijk als meer dan 15.000 m^3 of dieper dan 3 meter wordt ontgrond.

Omdat vooral de Verordening Ontgrondingen 2008 veel uitzonderingen en beperkingen kent raden we aan bij ontgrondingen contact op te nemen met de ODZOB.

Formulieren ten behoeve van meldingen of vergunningen voor ontgrondingen zijn te downloaden via www.odzob.nl/ontgrondingen bij “Procedure en formulieren ontgrondingen”.

28. VOORMALIGE STORTPLAATSEN

In Noord-Brabant liggen ongeveer 600 voormalige stortplaatsen, waar tot uiterlijk 1996 afval is gestort. Sinds het begin van de jaren ‘90 heeft de provincie onderzoek uitgevoerd naar:

- de dikte en de kwaliteit van de afdeklaag;
- de kwaliteit van het grondwater;
- en in sommige gevallen naar de kwaliteit van oppervlaktewater in de directe omgeving van de stortplaatsen.

Bij activiteiten op een voormalige stortplaats dient een melding te worden gedaan of een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Noord-Brabant. Bij kleine handelingen op een stortplaats (verbetering van de deklaag) waarbij geen sprake is van milieurisico’s kan worden volstaan met het indienen van een melding. Bij grotere handelingen waarbij stortmateriaal wordt verwijderd of herschikt is ontheffing nodig en dient een gebruiksplan te worden opgesteld.

Als werkzaamheden in sterk verontreinigde grond (bijvoorbeeld de deklaag van een stortplaats) worden uitgevoerd dient een nader onderzoek en een saneringsplan in het kader van de Wet bodembescherming te worden ingediend bij de ODZOB. Het opstellen van een hergebruiksplan en het aanvragen van een ontheffing is dan niet noodzakelijk.

Naast deze voormalige stortplaatsen zijn er ook de operationele WM-stortplaatsen na 1996 gesloten WM-stortplaatsen. Op werkzaamheden op deze stortplaatsen is in eerste instantie de Wet Milieubeheer/Omgevingswet van toepassing.

Nadere informatie vindt u op de provinciale website www.brabant.nl/stortplaatsen.

Formulieren ten behoeve van hergebruik van of activiteiten op voormalige stortplaatsen zijn te vinden op Activiteiten uitvoeren op en in een voormalige stortplaats, ontheffing of melding - Provincie Noord-Brabant.

29. WATERBODEMS

Waterbodems worden in de meest gevallen alleen gesaneerd bij het onderhoud van watergangen. Sinds de Waterwet (Wtw) in december 2009 van kracht werd is de waterkwaliteitsbeheerder (Rijkswaterstaat of het waterschap) bevoegd gezag. Daarvoor waren provincie en aangewezen gemeenten bevoegd gezag bij waterbodemsaneringen in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb).

De Wbb is voor waterbodems alleen nog van toepassing in de onderstaande gevallen:
- als het saneringsplan is goedgekeurd volgens de Wbb, dus vóór de inwerkingtreding van de Wtw;
- als de bron van de waterbodemverontreiniging op land ligt;
- als drogere oevergebieden worden gesaneerd. Dit zijn gebieden die als zodanig zijn aangewezen in de Waterregeling (rijkswateren) of provinciale verordening (regionale wateren).

Alleen in de bovengenoemde gevallen is de provincie bevoegd gezag en moeten meldingen voor waterbodems volgens de Wbb worden ingediend (zie 3). Voor alle andere gevallen is de waterkwaliteitsbeheerder bevoegd gezag en moeten saneringsplannen of onderhoudsplannen daar ter goedkeuring worden ingediend.

30. DETACHERING BODEMMEDEWERKERS

De bodemtaken voor gemeenten zijn specialistisch, veelomvattend en niet iets wat een algemene milieumedewerker er even bij doet. Vanuit de ODZOB zijn een aantal bodemmedewerkers voor één of meerdere dagen per week gedetacheerd bij gemeenten om die specifieke bodemtaken uit te voeren.

Het betreft onder andere:
- het beantwoorden van zowel interne als externe bodemvragen;
- het beoordelen van bodemonderzoeken voor een omgevingsvergunning;
- het beoordelen van bodemonderzoek voor een bestemmingsplanwijziging;
- bodemadvies over infrastructurele werken, grondtransacties en ontwikkelingsprojecten van gemeenten;
- het bijhouden van het gemeentelijke bodeminformatiesysteem.